

MÁGYAR KÜRIR.

Nr. 27.

Indult Bétsből, Pénteken, September 30-dikán, 1831.

B ó t s.

A' közönséges vélekedés azt kívánja, hogy a' hova még az uralkodó cholera el nem hatott, mindenütt hathatósan óltalmazó és bátorságba helyezhető eszközök használtassanak. Természetes dolog, hogy az emberek egy ilyen a' fenyegető veszedelem elhárítására, vagy ha már jelen van annak további terjedése akadályoztatására minden lehető módot elő vegyenek. Még pedig, a' mi különös dolog, nem híven annak, a' mi más helyeken történt, 's kétségbe hozván a' sok áldozatokkal tett tapasztalásokat, ki ki maga akar szabadító segítséget találni és készíteni. De valójában hasznos és szükséges is minden előítéletektől szabadon 's az igazsághoz ragaszkodó lélekkel vizsgálni meg azon kérdést; hogy mitsoda következése volt eddig a' nyavalya további terjedését akadályoztató intézeteknek. Ennek megfejtésére sok egymással ellenkező vélekedések hozattak fel. Midőn némelyek azt hitték, hogy vagynak bizonyos azon rossz ellen óltalmazó és bátorságba helyezhető eszközök, mások azokat vagy meg tagadták vagy éppen haszon nélkül valóknak lenni állították. A' rosszat csak kevesen esmerték, keveseknek volt abban módjok, hogy helyes szempontból tekinthessék azokat a' pestis által okozott nyomorúságokat és inségeket, mellyeket az, annak meggátolására tett

készületek vonnak magok után. A' veszedelmet mind addig, míg távol volt nagyító üvegen nézték az emberek. Azon közben a' körülállások más formát vettek magokra, a' közönséges vélekedés, melly elébb a' megtsalódás és főképpen a' nagyított félelem által félre vezetett vala, állandóbb és az igazsággal megegyezőbb fundamentomot nyert. Bár csak ez, mindenütt, a' hol még idő enged, illendő figyelemre méltóztatódnék.

A' mi Kegyelmes Tsászáruk és Királyunk, a' ki az ő alattvalóinak jólléte felől olly atyai képpen gondoskodik, a' Choleraának Orosz Országban lett kiütése után, az Orosz Orzággal határos széleken mindjárt katonai Kordont állított fel, hogy mind a' maga birodalmát, mind pedig egész Európát ezen dühösködő nyavalya pusztításaitól megoltalmazhassa. — Minden áldozat és igyekezet mellett is a' Cholera Gallitziába beütött. A' házak és helységek elzárásával akarták azt feltartóztatni, de ez sem használt semmit, 's az mind tovább tovább terjedt. Későbbben második katonai Kordon is rendelődött, hogy a' Choleraától Gallitziának N. Nyúgoti része és a' több Austriai tartományok megmentessenek, — de ennek sem volt kívánatos következése. Hasonlóképpen történt a' dolog Magyar Országban. Ott is semmi áldozat, fáradság, költség nem kíméltetett. Mint Gallitziában ott is, majd minden Megye,

Város és helység elzárta magát, egymástól, — mind a' mellett is a' betegség villám módjára terjedt, sehol sem kedvezve szinte mindenütt egyformán kívánta az áldozatot. Alsó Ausztriát és Morva Országot sem lehetett még a' legszorosabb Kordonnal is a' Cholera dühetől megmenteni. — Későbbben a' fő Városban is elkezdé pusztítását. Itt is mint egyébbütt a' házak elzárásai semmi határt nem vethetének a' nyavalya további terjedésének. Néhány nap múlva a' bészárások felszabadították, 's a' betegek száma azonnal kissébedni kezdett. Az elzárások sehol sem használtak, sehol sem vetettek meghághatatlan gátot a' nyavalya további harapódzásának, 's a' helyett hogy a' félelmet, a' nyughatatlanságot eloszlatták volna, azt inkább nagyították 's azon helyekre is elterjesztették, mellyek az előtt szerentsés tsendességben éltek; szóval, mindenütt ellenkező következtést szültek, mint a' mint várta volna az ember. A' vérség és barátság köteleit, mellyek az embert az emberhez kaptsolják, feloldozták; irtózza kerülte a' magzat szüleit, a' szülék gyermekeiket, a' férj feleségét, a' feleség férjét, a' betegség legelső kiütésekor a' beteget segedelem nélkül elhagyák. Így sok beteg nem annyira az uralkodó nyavalya dühének, mint a' büntetést érdemlő eltitkolásnak és a' segedelem nem létének lett áldozatja. — A' szokásban jött elzárások az adás vevés útait is megnehezítették, sok ezerek kereset módjának forrásait hédugták. Sok ezerek minden élelem és kereset módjától megfosztatva a' legnyomorultabb sorsra jutottak, és áldozatai lettek volna azon nyavalyának, mellytől őket mególtalmazni kívánták, ha közönséges és magános jóltévők nékik segedelmet nem nyújtottak volna. Nem lehet tehát tsudálkozni, hogyha ugyan azon közönséges vélekedés, melly

előbb félre vezetettve, megtsalódvá vagy rozszszúl útasítottva, az elzárásokat mint óltalmazó eszközt úgy tekintette; most azokat megveti és mint veszedelmet árasztókat úgy nézi. Éppen azért méltán magasztalják Béts lakosi az ő Kegyelmes Tsászárjoknak böltsességét, a' ki ezen pusztító nyavalya elkerülhetetlen nyomorúságait enyhíti; és olly hathatósan munkálkodik alattvalóit ennek következhető további inségeitől óltalmazni. A' tsendesség melly külömben is tulajdon Charactere ezen város lakosainak, ismét közikbe viszzatért. Sehol sem találja az ember nyomát azon szorongató nyughatatlanságnak, mellyet a' nyavalya első megjelenése mindenütt okozza, és a' mellyet az először használt elzárások neveltek. Önként, semmi félelmet és irtózást nem esmerve siet minden a' betegek segítségére és a' jóltévő egyesületek mind a' munkára alkalmasokat, mind a' dologra tehetetleneket a' szükséges segedelem felől bizonyosokká teszik.

Ő Ts. K. Felsége böltsen megfontolván az eddig tett tapasztalásokat, hogy t. i. az ollyan házak elzárása, mellyekben choleras betegek vannak vagy kihaltak; nemtsak haszontalan, de sok tekintetben a' veszedelmet még inkább neveli; azt méltóztatott kegyelmesen parantsolni, hogy minden e' féle elzárások megszünjenek, 's e' helyett leginkább minden gond arra fordittassék, hogy az ágybelik, 's ruházatok megtisztittassanak, és a' szobák tisztán tartassanak. Ugyan ezen tekintetekből az újabb Kordonoknak és a' velek egybeköttetett Contumáztoknak is állítását annyival inkább szükteleneknek tartja Ő Felsége, mivel azok, azonkívül hogy felette költségesek, 's tzelra még sem vezetnek, a' közönsélest 's kereskedést az egész Monarchiában elzsibbasztják 's ennek a, Státusra

nézve igen káros következései vagynak; a' honnan Alsó Austria és a' vele szomszéd Tartományok között, a' már eddig fenn álló Kordonokon kívül, más újak nem fognak vonattatni.

Frantzia Ország.

A' legközelebbi alkalmatossággal említett Párisi Zendülésről a' Moniteur Sept. 13 kán bővebben így ír: Híre futamodván Párisban Sept. 16-kán a' Lengyel Országban történt szerentsétlen esetnek, mellyet attól a' Király és az ő Ministereinek minden igyekezete sem fordíthatott el; sok ifjú emberek kalapjokra fátyolt kötöttek, szomorúságoknak, vagy is inkább, a' mint a' következés megmutatta, az azért való bosszúállás végett lejendő özveseregléseknek jeléül. Tsak hamar özve is gyülekeztek mintegy 300-zan a' Palais-Royalba, a' hol kilármázván magokat, egész falkástól mentek a' Kaputzinus-Bástyán lévő külső dolgok Ministerének házához, mellynek ablakait ezen kiáltások között: Eljen Lengyel Ország! Le a' Ministerekkel! bevervén, tovább állottak. Egyéberánt sem ez, sem más tsoportok az nap, az említett kiabáláson, és egy fegyvermíves börtjának kirablásán kívül semmi tsint nem tettek, és a' Városban lévő köz bátorságra ügyelő Tisztseg elég volt a' megbomlott rendet visszaállítani, 's szoros vígyázása által azt fenntartani. De más nap, az az Sept. 17 kén, ismét több tsoportok gyülekeztek a' Kaputzinus-Bástyára, a' külső dolgok Ministerének kikotsizására várakozván. Az a' kotsi, mellyben a' Ministeri-Tanáts Elölülője és a' külső dolgok Ministere ült, alig jött ki a' Palota udvarából, midőn a' nyughatatlanok irtóztató módon kiáltóván készülnek annak megtartóztatásához. Ezt látván a' Ministere, parantsolják a'

kotsisnak hogy álljon meg. Az meg áll, a' Ministere pedig a' kotsiablakból egész bátorsággal kihajolva, olyan néhány szavakat intéztek a' békességáborítókhöz, mellyek azokat valami megzavarodással elegendy bámulásba hozták. Azzal a' kotsi tovább megy, az elebbeni zavarodásból magához jött sokaság pedig utánna, és azt a' Vendome piatzon, a' Kancelariához, a' hova szándékozott, közel, elérte. Minthogy már itt, a' kotsi tovább menetelének akadályoztatásába erősebb mozgások tevődtek, a' Ministere kikszállván, az egyik t. i. Perier, a' dühösködőkhez fordul 's azt kérdi tőlök: Kivel van bajotok? a' Ministerekkel? azok ímé itt vagynak; kik vagytok? mit tsináltok? ti hamis baráti a' szabadságnak, — ti kik azon Férjfiakra fenittek fogaitokat, a' kiknek a' Törvények végre hajtására a' hatalom által van adva? 's a' t. A' Ministernek ezen beszédére, a' következő, minden határozás nélkül való és zavarodásra mutató szavak: Lengyel Ország, a' Természet jussa 's a' t. adódtak feleletül. Azomban egy, a' Tisztikar házából előállott tsoport katonaság a' zenebonáskodókat szélyel verte. Külömböző órákban a' városnak több helyein is támadtak ilyen tsoportozók, kiknek pajkos lármás és kártévő magok viselete a' városban lévő lakosinak nem kevés alkalmatlanságot okozott. Egy fegyveres bört ekkor is kiraboltatott. Ugyan ezen nyughatatlanok estve a' Játékszínekre menvén, azoknak Igazgatóitól, azon számos személyek nagy kárára, kiket ez az Intézet táplál, azt kívánták, hogy azok záratassanak be. Ezen rendetlenségnek a' rendes Katonaság és a' Nemzeti Gárda végét szakasztotta.

Sept. 18-kán ismét új próbák tétettek a' tsendesség megzavarására, de elő-

re minden kitudódván, ezek is semmivé lettek. Egy Dülemison nevű borkezeskedő házában mintegy 20 felfegyverkezett személyek gyűltek össze, a' zenebona plánumainak elintézése végett; ezt a' katonaság körülvétette 's minden benne találtatott személyek megfogattván, tömlőztre vitettek.

A' Galignanis Messenger ezen Párisban legközelebb történt rendellenések hosszú leírását így rekeszti be: Különösen fontos dolog ez, a' melly a' Nép jó érzésére mutat, hogy a' dolgozó Rend ezen törvénytelen mozgásokból magát egészen kivonta, legfőbb részt azokban, egyedül azon szeles tanuló ifjak vevén, kik mivel a' jelen szünnapokban a' törvény theoriáját nem hallgathatják, a' törvényszabást ilyen módon akarják praxisra vonni.

A' Követek Kamarájának Sept. 16. Ülésében folyt nagy szóvitatások után Mauguin felállván, így szóllott: A' Moniteurnek tegnapi előtti tudósítása Frantzia Országot álméllkodással; a' mai pedig a' mi szívünket keserves fájdalommal tölti be. Politikai helyzetetésünk egészen megváltozván, engedjen meg nekem a' Kamara ha azt mondom, hogy a' Környülállások ezen állásunknak, mellybe újjannan jöttünk vizsgálatát, mulhatatlanul szükségessé teszik. Mellyre nézve akarom a' Kamarának jelenteni, hogy ha benne meg egyez; a' szerentsétlen Lengyel Ország történeteiről, mint szintén, a' Belgiumi dolgokról is Szombatra vagy Hétfőre a' Ministeriumtól felvilágosítást kívánok. Sebastiani: Az Igazgatóság készen van a' kívánt felvilágosításokra ezen szempillantásban. Lafayette: Nem volna rossz a' Ministeriumnak ajánlott készségét használni. Mauguin menti magát, hogy ő rekedtsége miatt vitatásokba most nem ereszkedhetik 's a' felvilágosításoknak

Hétfőre való halasztását kívánja. Ha azonban a' Minister, a' szerentsétlen Lengyel Ország eseteit most mindjárt elbészelli, bizonyos lehet benne, hogy a' Kamara figyelmetességét megnyeri. Sebastiani tehát ekképpen felel: Az Igazgatóság, Lengyel Országból minden hozzá érkezett híreket közölt az Úrakkal. Ezen tudósításokat vette ez: hogy Varsó feltételas alku által Orosz kézben, a' Lengyel sereg pedig Módlin vára táján van; — hogy Varsóban, mikor az ostromoltatott tsak 24,000 Lengyel, Podoliában pedig 36,000 volt, és hogy abban az órában, mikor a' hozzáák utasított levél íródott és elküldődött Varsóban tsendesség és nyugalom uralkodott. (Igen is, de a' koporsónak nyugalma! Oh, ugyan hogy élhet valaki ilyen kitételekkel!) Gen. Lafayette: Juthat eszébe a' Kamarának, hogy ez, nem régen a' Ministeri Tanács Elölülője kezéhez egy Kérőlevelet nyújtott, mellyben a' Lengyel Ország függetlenségének megesmerése kívánódott. En, az ezen alkaimatossággal tartott beszédemben a' Ministeriumot arra kértem, hogy azon ellenséges mozgásokat, mellyeket Burkus Ország Lengyel Ország ellen tesz, akadályoztassa. Kérem a' Ministeriumot, ha ma nem is, legalább Hétfőn adja tudunkra, hogy a' Kamarának ezen felszólítására mit tsinált? En nem vagyok azoknak száma között, a' kik azt mondják, hogy Lengyel Ország semmivé fog lenni; nem, — Lengyel Ország nem fog semmivé lenni. Hogy pedig semmivé ne legyen, az a' frantzia Igazgatóságéktól függ, tsak hogy hathatósabb, és nem olly félénk eszközöket kell elő venni, mint ez ideig. Az alatt míg Varsó körül volt véve, nem tsak az Orosz seregek vették azt körül, hanem magok a' Lengyel Ország eránt ellenséges indulattal viseltető Hatalmasságok is, a' kik köz-

zül legelsőnek a' Burkust teszem. Szám-
talan méltó panaszunk lehet nekünk Bur-
kus Országra. Mondja meg a' Minister
nekem, igaz e' az, hogy azt a' Kurírt,
a' kit a' Minister maga küldött el, ki-
nek útítzéduláját ő (t. i. a' Minister) tu-
lajdon maga írta alá 's a' mit a' Berlin-
ben lévő Frantzia Követ is látott, kü-
lömb külömbféle színek alatt a' Burkus
Igazgatószék Berlinben két hónapig tar-
tózta, és hogy arról az (a' Kurír)
visszatértekor panaszolkodott? Továbbá,
éppen nem az ellenkezés lelkelől vezé-
reltetve, hanem mint a' Lengyel Vitéz-
ség és Igazgatószéknek betsülője azt is
kérdzem, igaz e', hogy a' Frantzia Igaz-
gatószék, az Anglus Ministerium és a'
Londonban lévő frantzia Követ azt mon-
dották a' Lengyeleknek, hogy magokat
mérsekeljék és az ütközettől tartóztassák,
mert azon dolog véghez vitelére, a' mit
Lengyel Országért akarnak tenni, két
hónap kívántatik, 's annak lefolyta után
Lengyel Ország belép a' nagy hatalmas-
ságok sorába. Ha ez így van, méltán
menthetem a' Lengyel Igazgatószéknek,
a' Lengyel sereg és annak vezérének
magok viseletét, úgymint a' kik az em-
lített két hónap alatt, azért kerülték az
ütközetet, és azért nem akadályoztatták
az Orosz seregnak a' Visztula balpartjá-
ra való által szállását, mivel tartottak
tőle, hogy az által a' Frantzia és Anglus
Igazgatószékeknek értek tett jó munkál-
kodásoknak járnak ellene. Jónak tartom
a' Ministereknek előre tudtokra adni,
hogy ez egy azon kérdések között, melly-
re Hétfőn okvetetlenül feleletet kívá-
nunk. — Ugyan ekkor Laurence azt
kívánta, hogy midőn a' külső dolgok-
ról felvilágosítást kérünk, kérjünk a'
bennünket közelebről érdeklő belső
dolgokról is, mellyeknek hasonlóké-
pen olyan állása van, melly azt szük-

ségessé teszi. — Perier ezt is meg-
ígerte.

N a g y B r i t a n n i a .

A' Felső Háznak Sept. 14 diki Ülé-
sében Marquis Londonderrynek,
ezen kérdésére, „igaz e', hogy a' Don
Miguel magaviseletéről új panaszok
jöttek az Igazgatószékhez, mellyek azt
(az Igazgatószéket) két Linea hajónak a'
Tájóra lett küldésére ismét kényszerít-
ték?“ Gróf Grey így felelt: Igen is,
még pedig azon új panaszokat nemcsak
az Anglus Consul tette, hanem a' hajók
Fővezérei és Kereskedők is, 's ugyan ezen
panaszok nemcsak Liszbonában, hanem
Portóban is igen közönségesek. Ugyan
az a' Marquis a' frantzia seregeknek Bel-
giumban való létéről tudakozódván, Gróf
Grey től a' következő feleletet vette:
hogy ő (Gróf Grey) nagyon bízik a' fran-
tzia Kormányzék parolájához, 's hogy
bízik, arra sok okai vagynak. A' Lord
Cancellarius hasonló megjegyzést tett,
nevezetesen: hogy az Anglus Igazgató-
széknek a' Frantziához igen nagy bizo-
dalma van, és ez az utolsó szívesen kí-
vánja Angliával a' békességet fenntarta-
ni. Valójában a' legfontosabb dolog is
a' békességnek ezen két hatalmasságok
közt való megmaradása, úgy mint a' mi-
től az egész Világ békessége függ.

Ugyan azon Háznak Sept. 15 dikén
tartott Ülésében, a' Serről való javallat
helyben hagyása alkalmával a' Lord Can-
cellarius még ezt nyilatkoztatta ki: hogy
ha valamely Sermérő, házában Szeren-
tséjátékokat megszenved, kereskedésről
szóló levelét azonnal elveszti. — Az al-
só Házban, a' Reform-billnek kinyom-
tatása meghatározott és harmadszori
felolvasása a' folyó hónap 19-dikére te-
vődött.

H o l l a n d i a.

A' Hollandiai Király Sept. 12-kén költ Rendelésében parantsolja: hogy a' Hasseltnél nyert belga ágyúkból, azon Katonák számára, ki az ott vólt ütközetben jelen vóltak, Keresztek készíttessenek, mellyeknek előoldalán van egy megkoronázott W betű babir és tserfa koszorúval körülkerítve, — hátulsó oldalán ezen szavak: Trouw aan Koning en Vaderland (Hűség a' Király és Haza eránt), az esztendő számokkal 1830 és 1831. Az Önkéntesek Keresztjeinek karjain olvashatni: „ö n k é n t.“ A' Kereszt függ egy 2 1/4 újnyi — az Önkénteseké narants szín és zöld, — a' többeké pedig narants szín és kék pántlikán. A' pántlika, Kereszt nélkül, be-tsület jele lesz. Minden Keresztbirtokos kap egyszersmind szolgálatjáról Irásbeli bizonytságot is.

B e l g a O r s z á g.

Sept. 15-kén érkezett Gen. Beliardhoz egy hivatalos levél, mellyet ő azonnal küldött Laekenbe a' Királyhoz, és a' mint mondják, ebben azon frantzia Országból jött Parantsolat vólt, melly szerint a' Frantzia seregeknek, Belgiumból „minden kivétel nélkül“ ki kell menni.

A' Belga Statusnak Sept. 12-ki Ülésében, a' Voksok többsége által Elölülővé Stassart Ur, Vice-Elölülőkké Beyts és Vilain XIV. — Marquis Rhodes és Gróf Ansembourg Titoknokokká választódtak.

Sept. 14-kén a' Finántz-Minister a' Senatus elébe terjesztett törvény javallatjában, a' hadi Ministerium számára 10 Millio Forint költsönözést tart szükségesnek.

B é t s.

Bétsben és külső városaiban cho-lerában:

Sept. 26-dika delétől Sept. 27-dik deléig megbetegedtek 61-en; meggyógyultak 39-en; meghaltak 36-tan; betegek voltak még 446-tan.

Sept. 27-dike delétől Sept. 28-dikán deléig megbetegedtek 44-en; meggyógyultak 33; meghaltak 22-ten, betegek voltak még 435-ten.

Sept. 29 dike deléig megbetegedtek 65-ten; meggyógyultak 28-an; meghaltak 28-tzan.

E' szerint Sept. 14 dikétől Sept. 29-dikéig, delig: a' megbetegedettek száma 1315; a' kigyógyultaké 360; a' megholtaké 515; azoké, a' kik még orvoslás alatt maradtak 444.

M a g y a r O r s z á g.

Pápáról Sept. 24-dikén 1831.

September 21-dik napján, délelőtti 11 órakor, a' Cholerának áldozatjává lett Nagytiszteletű Márton István Úr, a' Pápai Reformátum Collegiumban, a' Philosophiának elfelejthetetlen Professora. — Esmeretesek nem tsak a' két Magyar Hazában, hanem a' külső Országokon is ennek az első rangú Magyar Tudósnak, a' Tudományos, és Tanítói 's Nevelői pályán lett igazi, és nagy Erdemei, — 's ugyan e' kívánja tőlünk, hogy az ő halálát a' Haza Tudóssainak, sőt az egész Hazának is, 's az ő általa formált nagy számú derek Tanítványinak, 's Barátinak tudokra adjuk. — Professorrá lett Pápán 1790-dik esztendőben Dec. 14-dik napján, és fáradhatatlan munkássága által, a' már szép virágzásba indult Pápai Gymnasiumot, a' Pápai Ekklesia, és a' Főtisztelendő Superintendentiák' segedelmével, tsak hamar Collegiumi rangra felemelte 's ezzel magának örökre fennmaradandó

Oszlopot emelt. — Tanítói Hivatalát például nélkül való szorgalmatossággal, és hűséggel viselte, legnagyobb gyönyörűsége lévén abban, ha taníthatott, — és valamint egész életében elmés, jó kedvű, nyájas, és egyenes ember volt: úgy tanításai is kellemeteseek, és minden előadásai könnyűk, kedveltetők, világosok, és nyomasok voltak. — Hivatalától üres óráit többféle Oskolai Könyvek' írására fordította, mellyek a' Haza előtt esmereteseek. Megholt a' fellyebb írt napon életének 73-dik esztendejében, — 's mivel a' mostani Cholera nyavalya veszedelmei miatt azon Halotti tiszteletet meg nem lehetett neki tenni, mellyre ő igen érdemes lett volna: halasztatott ez arra az időre; midőn az ő szomorúságra hívott Tanítványi, 's az egész Pápai Tanuló Ifjúság, a' Letzkék' beállításával össze fog gyülekezni, — most tsupán egy rövid Beszéd mondatván el a' szabad ég alatt, az ő sírjánál, mellyben hideg tetemei Sept. 22-dik napján az örök nyugalomra betétettek, áldott emlékezete szíveinkben fel maradván mind örökké.

Kedves Testvérem 's Nevelőm, elválni keserves
E' földön; de ha majd isteni lelked amott
Szemlélem menyben tettidnek venni jutalmát,
Boldogságnak részese leszek azon.
Nem vettél, de nem is vártál soha földi jutalmat
Hasznos tetteidért; mennyei vár Te-reád!
M. Jó's e f.

A' járvány Epeveszélyről. (Folytatás.)

Orvoslása ezen nyavalyának egyedül a' forrásba jött és megrekedett epének hirtelen való kiszabadítása. Ugyan is, mind a' nyavalyára való leírt készületek, mind az ezen nyavalyának a' mostani forródzó és váltó epés nyavalyákkal való egy természete, mind a' nyavalya súján lévő üres és epe nélkül való hányás

és laxálás; mind pedig az epe megindulásával való könnyebbülés: ellenben pedig a' meg nem indulhatás alatt megholtaknak tele 's feszült epehólyagjok, a' kiüresedést kívánó epére mutatnak.

Ennek eszközlése módját Moszkai Status Tanácsos, most 79 esztendős, Fő Orvos Úrnak önnön tapasztalása és útmutatása szerént, én mint hajdani Jénai, most 65 esztendőmet járó tanítványa, Magyarúl Julius 17-kén 1851 ezen tzim alatt: A' Cholera-ról, leírtam, és mindjárt a' magam költségén Györöttli is nyomtattatván, T. N. Veszprém Vármegyének minden Helységei és Megyéi 's Uradalmi Tisztviselői között ingyen ki is osztogattattam. Most pedig közelébről, az ezen nyavalyával természetében mindenképpen megegyező, formájában pedig tsak a' nem együtt laxálás és hányással különböző tsak most múltó nyavalyámban, a' mit használtam, azt kívánom másokkal közleni. t. i.

Augustus 24 kén lábom meghidegvedvén, mihelyt fejem fájni kezdett; testem mód nélkül ellankadt, a' gyomrom émelygett, hasam korogott és erős kólikát 's különösen a' máj táján nagy nehézséget és fájdalmat éreztem: azonnal hozattam magamnak oszlató fűveket, (Species cephalicae resolventes). Ezeket és szappant fele borban fele vízben megfőzelve, a' levebe flanert mártattam és kifatsartatván két ruha között a' hasamat azzal borogattattam. Ittam gyakorta pipitér, (székfű; szíkfű: Matricaria Chamomilla) és meliszsa herbatét; belől pedig tzitrom lével megelégített lúgsót (sal tartari, succo citri saturatus) fél nehézetek, 3 untzia tseresznye vízbe felolvasztatván óránként egy egy evő kanállal. Ezekre már, minékutánna 3 nappal az előtt iszonyú béleröltetéssel való hasmenésem és azután szorulásom lett volna, Augustus 25 kén irtóztató mardo-

só keserű epét hatszor hántam; és sokat könnyebbedtem, de a' hidegségem dél-előtti 11 órától fogva más nap reggeli 4 óráig tartott, a' midőn irtóztató bűdös izzadás és bűdös sűrű feketés vizellet rajtam megindulván egészen megkönnyebbedtem egész estvélig, a' midőn kívül híves voltam ugyan de belől égető forróságom miatt, egész éjjel nem alhattam. A' szám keserű és igen száraz volt, de a' mellyet az Ugodi vas savas víz, részserént száj mosás, részserént pedig apródonként való lenyelés által nagyon enyhített. Augustus 27-kén reggeli 4 órájban kezdettem szunnyadozni, a' fejemen lévő kevés izzadással, és tűrhető voltam egész 11 óráig, a' midőn gyomor fájásom ismét előjövén, ismét hántam, azután pedig az elébbeni tünetekkel voltam mind nappal mind éjjel. Augustus 28 kán egy és fél nehézék Rhabarbarából készült 4 unzia forraltnak felét bévévén, arra 6 napí szorulásom megindult, és még az nap két grán Chininát, és Augustus 29-kén is délelőtt 3 gránt bevévén, a' hidegem eljött ugyan, de nem hántaltott. Augustus 30-kán négyszer napjába fél gránt, Augustus 31-kén pedig délig 4 gránt bevettem, mellyekre a' hidegem egészen elmaradt. És ezek után Pörje és ezerjófű herbatével élvén a' bűdös izzadásim is lassanként megváltoztak.

Ezen tapasztalások szerént hogy itt minálunk az Epeveszély is tsupa Járvány nyavalya, mint a' Skárlát vagy a' fojtó hurút'sa't. és valamint más nyavalyának, úgy ennek is semmi specificuma nintsen; a' bizonyos: és így mint más nyavalyákban, úgy itt is tekintetben vévén az uralkodó időt, a' járván nyavalyákat; minden betegét az ő individualis constitu-

tiója és nyavalyájának grádusa szerént kell hol egy, hol mással, mint a' természet kívánja, gyógyítani.

Pápa körül, T. N. Veszprém Vármegye Pápai és Devetseri Járásiban Julius 18 kától fogva September 9 kéig, kisebb nagyobb mértékben Cholerasok voltak 577-en, — meghaltak 109-en, — meggyógyultak 215-en, még beteg 53.

Ezeken kívül 57 Helységekben September 1-ső napjától fogva Sept. 9-kéig forró és váltó hideglelősök találtak más nyavalyásokkal együtt 3240-en. Ezek közül meghaltak 47-en, megjavultak 959-tzen, és még betegen maradtak 2263-an.

Pápán September 13 kán 1831.

Zsöldos János m. k.
Physicus.

H i r d e t é s.

Ő Felsége parantsolatjára, Sept. 18-dikán költ Udv. Cancellariai hirdetés által közönségessé tétetett; hogy a' Magisterium Wisnuthi, mellyet Doctor Leo a' Choleras betegek gyógyítására ajánlott, ezen nyavalyában felette veszedelmes szernek találtatott, és ennél fogva azzal sem mint óvó szerrel, sem pedig mint gyógyító orvossággal élni nem kell.

A' pénz folyamat September' 29-kén;
közép árr:
A' Státus' 5p. Centes Obligátióji 791/2
Az 1820-béli sorsosok, —
Az 1821-béli hasonlók, 119 3/8
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátióji, 40 1/4 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 959 for. ton
Conv. Pénzben.

Szorkesztető és Kiadó Márton Jósóf, Professor. (Landstrasse Nro 515.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal, (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)